אמרי שמואל

ויגש

פניני תורה ומוסר מדרש והלכה
על פרשת השבוע

נערך ונילקט מתוך השיעור השבועי
מפי בנן של קדושים האדמו"ר
הרב **שמואל שמעון טולידאנו** שליט"א

יו"ל ע"י בית המדרש מוסדות התורה והחסד **"בית מאיר"**
ע"ש כ"ק מרן האדמו"ר הצדיק הגה"ק רבינו **מאיר אבוחצירא** זיע"א
אשדוד תשפ"ג

©
כל הזכויות שמורות
למכון להוצאת ספרים
שעל ידי מוסדות התורה והחסד
"בית מאיר"

ע"ש כ"ק מרן האדמו"ר הצדיק
הגה"ק רבינו **מאיר אבוחצירא** זי"ע
רחוב העצמאות 39
רובע הסיטי אשדוד
מייל : sisat2@gmail.com
לפרטים: 058-4150707

כל המעוניין להקדיש את החוברת להצלחה, לרפואה או לעלוי נישמת,

ניתן לפנות ל:058-4150707

. . . . . .

לקבלת החוברת

במייל או בוואצפ, ניתן לשלוח הודעה

במייל- sisat2@gmail.com | בווצאפ: 058-4150707

ואלה יעמדו על הברכה

חוברת זו מוקדשת

לברכתם ולהצלחתם של

אבי (אברהם) דנינו ומשפחתו הי"ו

שהקב"ה ימלא את כל משאלות ליבם לטובה ולברכה ויזכו
לבריאות איתנה ופרנסה טובה שפע ברכה מזל והצלחה
בכל מעשה ידיהם אמן.

מוקדש לעלוי נישמת **אסתר דנינו** ז"ל
בת **איזה אבוטבול** ז"ל

ולעלוי נישמת הרבנית הצדקת
מרגלית בת שמחה טולידאנו ע"ה

ת.נ.צ.ב.ה

התגלות יוסף לאחיו

התורה מספרת לנו על התגלות יוסף הצדיק אל אחיו שאמר להם (מה ד) "ויאמר יוסף אל אחיו גשו נא אלי וייגשו, ויאמר אני יוסף אחיכם אשר מכרתם אתי מצרימה".

משיח בן יוסף ומשיח בן דוד

וכתוב בפסוק (תהלים מח ה) "כי הנה המלכים נועדו עברו יחדיו", ואומר המדרש (ב"ר צג ב) שהמלכים שנועדו יחדיו אלו יהודה ויוסף, שעתידין בביאת המשיח לעמוד לעם ישראל שני משיחים, אחד מזרעו של יוסף ואחד מזרעו של יהודה.

וכן כותב הזוהר (רעיא מהימנא כרך ב קכ א ועי' מדרש ישן הנקרא מדרש ויושע מובא באוצר המדרשים ויושע עמוד 155) שבזמן ביאת המשיח יהיו שני משיחים - משיח בן יוסף ומשיח בן דוד, ובתחילת הגאולה יבוא משיח בן יוסף שיהיה מזרעו של יוסף הצדיק, ויגאל את ישראל מן הגויים וימות על ידי ארמילוס הרשע, ומיד אחר כך יבוא משיח בן דוד שהוא מזרעו של יהודה והגאולה תהיה שלימה.

מפני מה זכו יהודה ויוסף שמהם יצא מלך המשיח

ולכאורה מפני מה זכו יהודה ויוסף שדווקא מהם יצא מלך המשיח?

אלא אומרים רבותינו ז"ל שמי שמקריב מעצמו למען כלל ישראל ממנו ראוי שיצא מלך המשיח, יהודה הקריב מעצמו למען בנימין יהודה שאמר ליוסף (מד לג) "ועתה ישב נא עבדך תחת הנער עבד לאדני והנער יעל עם אחיו", אני אהיה עבד במקום בנימין והעיקר שבנימין יחזור אצל אביו, וכן בשעה שתמר שלחה ליהודה (לח כה) "לאיש אשר אלה לו אנוכי הרה" מיד אמר יהודה מוטב שאני אתבייש והעיקר שתמר לא תישרף ואמר "צדקה ממני", וכיוון שיהודה הקריב מעצמו והסכים להילחם ולמות כדי לשחרר את בנימין אחיו לכן ראוי שממנו יבוא מלך המשיח.

וכן יוסף הצדיק בשעה שביקש להתגלות לאחים שלו קודם כל אמר (מה א) "הוציאו כל איש מעלי", ורק לאחר מכן אמר להם (מה ג) "אני יוסף העוד אבי חי", וכותב המדרש

(תנחומא ויגש ה) "אמר רבי שמואל בר נחמן, לסכנה גדולה ירד יוסף, שאם הרגוהו אחיו, אין בריה בעולם מכירו. ולמה אמר הוציאו כל איש מעלי. אלא כך אמר יוסף בלבו, מוטב שאיהרג ולא אבייש את אחי בפני המצרים". שיוסף אמר כדי שהאחים שלי לא יתביישו אני מקריב מעצמי ומוטב שיהרגו אותי אבל אני לא אבייש אותם בפני המצרים, ולכן זכו דווקא יהודה ויוסף שמהם יצאו מלך המשיח.

חשבון נפש

בפרשה הקודמת ראינו בתורה שאחרי שיוסף האשים את האחים שהם מרגלים מיד עשו חשבון נפש עם עצמם, והגיעו למסקנה שכל הצרה הזו באה עליהם בגלל מכירת יוסף, וכמו שנאמר בפסוק (מב כא) "ויאמרו איש אל אחיו, אבל אשמים אנחנו על אחינו, אשר ראינו צרת נפשו בהתחננו אלינו ולא שמענו, על כן באה אלינו הצרה הזאת".

יהודה ניגש לדבר קשות

אומר המדרש (ב"ר צג ח) שיהודה ניגש לעשות מלחמה עם יוסף ודיבר אתו קשות, ואמר לו אתה חייב לשחרר את בנימין ואם לא תשחרר אותו אני והאחים שלי נחריב את כל מצרים.

אבל אשמים אנחנו

ושואל רבינו יעקב מליסא בעל נתיבות המשפט בספרו נחלת יעקב (תחילת פרשת ויגש) מפני מה האחים חזרו בהם, הרי בתחילה הם קיבלו על עצמם את הדין באהבה ואמרו שכל הצרה הזו באה אלינו בגלל שלא ריחמנו על אחינו יוסף, ולמה עכשיו חזרו בהם וכבר לא מקבלים את הדין באהבה אלא מאיימים במלחמה?

בבנימין אין מידה כנגד מידה

אלא מבאר רבינו יעקב מליסא בעל נתיבות המשפט שבתחילה כשראו האחים שיוסף מעליל עליהם שהם מרגלים ומתאכזר אליהם, מיד עשו חשבון נפש ואמרו (מב כא) "אבל

אשמים אנחנו על אחינו אשר ראינו צרת נפשו בהתחננו אלינו ולא שמענו על כן באה אלינו הצרה הזאת",

אבל אחרי שיוסף אמר שרק מי שנמצא הגביע בידו הוא יהיה עבד, והשאר יעלו לשלום אל אביהם, הבין יהודה שכל הצער הזה בוודאי שהוא לא בגלל מכירת יוסף, שהרי בנימין לא השתתף בה, ולכן אומרת לנו התורה שיהודה ניגש לעשות מלחמה עם יוסף כי עד עכשיו יהודה קיבל את הגזירה באהבה כי אמר שהכל הוא בגלל מכירת יוסף, אבל ברגע שראה שיוסף מבקש שרק בנימין יהיה עבד מיד הבין שאין קשר למכירת יוסף ורצה לעשות מלחמה עם יוסף.

למה ניגש דווקא יהודה

ואומרת לנו התורה שיהודה ניגש לדבר עם יוסף, ושואלים רבותינו ז"ל (ב"ר צא ט) מדוע דווקא יהודה ניגש לדבר עם יוסף, ולכאורה היה צריך ראובן שהוא הבכור לגשת לדבר עם יוסף?

אלא אומרים רבותינו ז"ל שבתחילה ביקש ראובן מיעקב שישלח אתו את בנימין, ואמר ראובן ליעקב (מב לז) "ויאמר ראובן אל אביו לאמר, את שני בני תמית אם לא אביאנו אליך, תנה אתו על ידי ואני אשיבנו אליך", ואומר המדרש (ב"ר צא ט) "אמר [יעקב], בכור שוטה הוא זה, הוא אומר להמית בניו, וכי בניו הם ולא בני?", ואח"כ ניגש יהודה ליעקב אבינו ואמר לו אני ערב לבנימין כמו שנאמר (מג ח-ט) "ויאמר יהודה אל ישראל אביו, שלחה הנער אתי ונקומה ונלכה ונחיה ולא נמות גם אנחנו גם אתה גם טפנו: אנכי אערבנו מידי תבקשנו, אם לא הביאותיו אליך והצגתיו לפניך וחטאתי לך כל הימים", שאם אני לא אחזיר לך את בנימין לא יהיה חלק לא בעולם הזה ולא בעולם הבא, והסכים יעקב ושלח את בנימין עם יהודה, ומכיוון שיהודה היה ערב לבנימין לכן יהודה ניגש לדבר עם יוסף יותר משאר האחים.

לעולם אל יפתה אדם פה לשטן

הגמרא אומרת (מכות יא א) שלעולם יהיה אדם זהיר במה שהוא מוציא מפיו כי קללת חכם אפילו על תנאי היא מתקיימת, שמכיוון שיהודה

אמר ליעקב אביו "אם לא הביאותיו אליך והצגתיו לפניך וחטאתי לך כל הימים", נענש יהודה ולא נכנס לגן עדן עד שבא משה רבינו והתפלל עליו, וכמו שנאמר בגמרא (סוטה ז ב) "אמר ר' יוחנן מאי דכתיב (דברים לג ו) 'יחי ראובן ואל ימות' (דברים לג ז) 'וזאת ליהודה', כל אותן שנים שהיו ישראל במדבר היו עצמותיו. של יהודה מגולגלין בארון, עד שעמד משה ובקש עליו רחמים אמר לפניו - רבש"ע, מי גרם לראובן שהודה יהודה וזאת ליהודה, מיד (דברים לג ז) 'שמע ה' קול יהודה' על איבריה לשפא [-התחברו עצמותיו זו לזו], ולא הוה קא מעיילין ליה למתיבתא דרקיעא [-אבל לא הכניסוהו לישיבה של מעלה, לכן התפלל עליו משה...] (דברים לג ז) 'ואל עמו תביאנו', ולא הוה קא ידע משקל ומטרח בשמעתא בהדי רבנן [-וכשהכניסוהו לישיבה של מעלה, עדיין לא היה מבין על מדברים בישיבה, לכן התפלל עליו משה...] (דברים לג ז) 'ידיו רב לו', לא הוה קא סלקא ליה שמעתא אליבא דהילכתא [-ולאחר שכבר הבין מה מדברים בבית המדרש עדיין לא הצליח יהודה לכוון את דבריו על פי ההלכה לכן התפלל עליו משה...] (דברים לג ז) ועזר מצריו תהיה", ואפילו שיהודה החזיר את בנימין בסופו של דבר קללת חכם אפילו על תנאי היא מתקיימת, עד שבא משה רבינו ואמר להקב"ה "שמע ה' קול יהודה ואל עמו תביאנו ידיו רב לו ועזר מצריו תהיה".

מפני מה יוסף לא התגלה מיד

ושואל הרב הבן איש חי מדוע יוסף לא התגלה אל האחים שלו מיד כשבאו לפניו, והיה אומר להם אני יוסף אחיכם ולמה גרם להם את כל הצער הזה?

אשת רבי חנינא בן חכינאי

אלא מתרץ הרב הבן איש חי על פי הגמרא (כתובות סב ב) שמספרת על התנא רבי חנינא בן חכינאי, שאחרי שנולדה לו בת חשקה נפשו ללמוד תורה ועזב את אשתו והלך ללמוד תורה אצל רבי עקיבא, והיה בישיבה במשך שלוש עשרה שנים, ואחרי שלוש עשרה שנים שלחה לו

אשתו מכתב 'הבת כבר גדולה וצריך לחתן אותה חזור לבית', ומספרת הגמרא שכשחזר רבי חנינא ראה שכל השבילים בעיר השתנו ולא ידע היכן הבית שלו, לכן עמד ליד הבאר היכן שבאות בנות העיר לשאוב מים וחיכה, ופתאום שמע שהיו בנות העיר אומרות לאחת בת חכינאי מלאי כדך מים, והבין שזו הבת שלו והלך אחריה והיא לא ידעה כלל שזה אבא שלה, ומספרת הגמרא שכשהגיע לפתח ביתו אשתו עמדה שם והייתה מנפה קמח, וכשראתה את בעלה, מרוב שמחה פרחה נשמתה ומתה, ועמד רבי חנינא והתפלל להקב"ה ואמר ריבונו של עולם עניה זו זה שכרה? וקמה לתחיה.

אסור לבשר לאדם בבת אחת

ואומרים חז"ל שמכאן לומדים שאסור לבשר לאדם בשורה בבת אחת שמא תצא נשמתו, וכך עשה יוסף הצדיק שלא הודיע לאחים שלו בבת אחת אני יוסף אחיכם, אלא לאט לאט כל רגע נתן להם עוד רמז והיה אומר להם מה שאמרתם שאחיו של בנימין מת הדבר בטוח או לא? א"ל כן בטוח הוא מת, א"ל כיצד אתם יודעים הרי מכרתם אותו לעבד ואני קניתי אותו, והיה קורא בקול גדול יוסף בן יעקב בוא לכאן עד שבסוף אמר להם (בראשית מה ג) "אני יוסף אחיכם העוד אבי חי".

שירת סרח בת אשר

והמדרש (בתרגום יונתן במדבר כו מו) מספר שגם בניו של יעקב אבינו כשבאו לספר לו שיוסף הצדיק חי פחדו מאוד, שאם יגידו לו בבת אחת שיוסף בנו חי מרוב שמחה ומרוב בהלה תצא נשמתו, אלא הושיבו את סרח בת אשר והיא היתה מנגנת בכינור לפני יעקב אבינו, והייתה שרה ואומרת עוד יוסף חי והוא מלך במצרים, ולאט לאט היתה חוזרת שוב ושוב על דברים עד שאמר לה יעקב לו יהיה כדברך תזכי לאריכות ימים גדולה, ולאט לאט יעקב אבינו הבין שבאו לרמוז לו איזה דבר, עד שאמרו לו בפירוש שיוסף חי ועדיין לא האמין לגמרי עד שראה את העגלות (בראשית מה כז) "וירא את העגלות אשר שלח יוסף ותחי רוח יעקב אביהם".

לבשר בשורה טובה – סגולה לאריכות ימים

וכתוב בפסיקתא דרב כהנא (יא יג) שסרח בת אשר זכתה לאריכות ימים למעלה מאלפיים שנה מזמן יעקב אבינו ועד זמן רבי יוחנן בן זכאי, ומסופר שפעם אחת היה רבי יוחנן מלמד את תלמידיו על קריעת ים סוף, והייתה סרח בת אשר יושבת בעזרת נשים ואמרה לו - רבי, לא כך הייתה קריעת ים סוף שאני הייתי בקריעת ים סוף וכך היה שם, ובמסכת דרך ארץ זוטא מסופר (סוף פרק ראשון) "תשעה נכנסו לגן עדן בחייהם, ואלו הן: חנוך בן ירד, ואליהו, ומשיח, ואליעזר עבד אברהם, וחירם מלך צור, ועבד מלך הכושי, ויעבץ בנו של רבי יהודה הנשיא, ובתיה בת פרעה, וסרח בת אשר, ויש אומרים: אף רבי יהושע בן לוי". וכן מסופר בגמרא (יג ב) שסרח היא זו שגילתה למשה רבינו היכן החביאו המצרים את ארונו של יוסף.

תשובת המשקל

ועוד תירוץ אומר הרב הבן איש חי (עוד יוסף חי) מפני מה יוסף לא התגלה מיד לאחים שלו, כיוון שרצה לראות האם האחים כבר עשו תשובה על מכירתו, ולכן בחן אותם יוסף האם כמו שהם וויתרו עליו האם גם כן יוותרו על בנימין, וכשראה יוסף איך האחים לא מוותרים על בנימין אחיהם אלא מוכנים למסור את נפשם בשבילו, אמר יוסף שכעת רואים שהאחים עשו תשובה, ומיד התגלה אליהם ואמר להם (בראשית מה ג) "אני יוסף אחיכם העוד אבי חי".

מי נקרא בעל תשובה

הגמרא אומרת (יומא פו ב) שנקרא בעל תשובה אמיתי רק מי שעומד באותו מצב שבו נכשל בעבירה בפעם ראשונה ולא נכשל בעבירה, וכך אמר יוסף אני רוצה שהאחים שלי יחזרו בתשובה ולכן אני אקח עכשיו את בנימין, ונראה האם הם יוותרו על בנימין כמו שוויתרו עלי סימן שהם חזרו בתשובה.

והתורה הקדושה אומרת לנו שבשעה שיוסף הצדיק התגלה

לאחים שלו ואמר להם "אני יוסף אחיכם העוד אבי חי"? אומרת לנו התורה "ולא יכלו אחיו לענות אותו כי נבהלו מפניו".

ואומר המדרש בשעה שהוכיח יוסף הצדיק את האחים שלו מרוב בושה פרחה נשמתם והתפלל עליהם יוסף וקמו לתחיה.

הבושה – הצער הכי גדול לאדם

ואומר רשב"י שהעונש הכי קשה לאדם זו הבושה, וכמה בני אדם מסכימים לאבד את כל ממונם ולסבול ולהתענות והעיקר שלא יגיעו לידי בושה, שבשעה שיש לאדם בושה גדולה מיד הוא נופל ומת מרוב צער.

וההבדל בין בושה מבני אדם מבושה מבורא עולם היא, שבושה מבני אדם כשחולף הזמן באה השכחה וחולפת הבושה, אבל אצל בורא עולם אין שכחה כמ"ש (תפילת הימים הנוראים) "ואין שכחה לפני כיסא כבודך".

סכנת הבושה

סיפר פעם רבי שלום שבדרון זצ"ל, שהיו חתן וכלה שהתחתנו, ואבא של החתן הייתה לו בחליפה מעטפה עם כסף כדי לשלם על כל ההוצאות של החתונה, ובאמצע החתונה נעלמה המעטפה והלך והתאמץ בכל כוחו לשלם כל מה שהבטיח, ואחרי כמה זמן הגיע הווידאו של החתונה והזמינו את כל בני המשפחה עם האבא של החתן והאבא של הכלה לראות את הווידאו, ותוך כדי שרואים את הווידאו רואים איך באמצע החתונה אביה של הכלה ניגש לחליפה של אבא של החתן, ומוציא משם את המעטפה עם הכסף, וכשראה האבא של הכלה שכולם ראו מה עשה, מיד קיבל דום לב ונפל ומת, כי הבושה היא הדבר הקשה ביותר לנפש האדם.

סוף דבר הכל נשמע

שלמה המלך אומר בסוף ספר קהלת (יב יג) "סוף דבר הכל נשמע", וכותב רבי יונתן בן עוזיאל שלעתיד לבוא כשיבוא מלך המשיח כל מה שאדם עשה בצנעה עתיד הקב"ה

לפרסם אותו מתחילת העולם ועד סופו, ואם אדם עשה מעשה טוב עתיד הקב"ה לפרסם את המעשה הטוב שעשה מתחילת העולם ועד סופו ועליו נאמר "טוב שם משמן טוב", ואם חס ושלום עבר עבירה בסתר גם אותה עתיד הקב"ה לפרסם מתחילת העולם ועד סופו.

ואומר הרב האורחות צדיקים בשער הבושה - "ואין להניח שום מצווה בעבור הבושה, כי צריך להתבייש לפני הבורא יתברך שציווה על המצוות. כי זה דבר ברור שעבד המלך לא יעזוב מצוות המלך, גם אם יסבול בושת גדול מן העולם המשחקים עליו בעשותו מה שציווהו אדוניו. ומי שאינו סובל הבושה במקום המצווה, ומתבייש לעשות המצווה, ועוזב דרך הטוב בעבור הבושה - זו הבושה רעה מאוד".

וכותב הרמ"א בתחילת הלכות השכמת הבוקר "שוויתי ה' לנגדי תמיד הוא כלל גדול בתורה ובמעלות הצדיקים אשר הולכים לפני האלוקים, כי אין ישיבת האדם ותנועותיו ועסקיו והוא לבדו בביתו כישיבתו ותנועותיו ועסקיו והוא לפני מלך גדול, ולא דבורו והרחבת פיו כרצונו והוא עם אנשי ביתו וקרוביו כדבורו במושב המלך, כל שכן כשישים האדם אל לבו שהמלך הגדול הקב"ה אשר מלא כל הארץ כבודו עומד עליו ורואה במעשיו, כמו שנאמר: אם ייסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם ה', מיד יגיע אליו היראה וההכנעה ופחד ה' יתברך ובושתו ממנו תמיד (מורה נבוכים ח"ג פ' כ"ב) ולא יתבייש מפני בני אדם המלעיגים עליו בעבודת ה' יתברך".

אוי לנו מיום הדין אוי לנו מיום התוכחה

ואומר המדרש (רבה צג י) "אבא כהן ברדלא אמר, אוי לנו מיום הדין אוי לנו מיום התוכחה, יוסף קטנן של שבטים היה ולא היו יכולים לעמד בתוכחתו, הדא הוא דכתיב: ולא יכלו אחיו לענות אתו כי נבהלו מפניו, לכשיבוא הקדוש ברוך הוא ויוכיח כל אחד ואחד לפי מה שהוא, שנאמר (תהלים נ כא): אוכיחך ואערכה לעיניך, על אחת כמה וכמה".

ושואל רבינו החפץ חיים לכאורה

אנו לא רואים בתורה שיוסף הוכיח את האחים שלו, ואיך למדו חז"ל שהוכיח אותם הרי בתורה מוזכר רק שאמר להם "אני יוסף אחיכם העוד אבי חי"?

התוכחה הכי גדולה שיש

אלא אומר החפץ חיים שכשהאדם רואה במו עיניו שכל מה שחשב זו טעות גמורה זו התוכחה הכי גדולה שיכולה להיות, האחים של יוסף חשבו כיון שיוסף חולם חלומות שהוא יהיה מלך עלינו הוא חייב מיתה כי יוסף הוא נביא שקר, ויש לו גאווה, ולכן חולם חלומות שהוא יהיה מלך, אבל עכשיו שראו שכל חלומותיו של יוסף התקיימו והתגשמו במלואם, ויוסף הוא מלך וכל האחים שלו משתחווים לפניו מיד הבינו שכל מה שחשבו הם טעו, וכל חלומותיו של יוסף היו חלומות אמת והכל היה מאת הקב"ה וזו הייתה עבורם התוכחה הגדולה ביותר שיכולה להיות, במשך עשרים ושתים שנה חשבו שהם צדקו במכירת יוסף אבל ברגע אחד כשראו שיוסף הוא מלך ושליט על כל ארץ מצרים הבינו שטעו, וכך לעתיד לבוא יהודי שכל חייו היו בחטא וסבר שאין בורא לעולם, לאחר פטירתו מן העולם כשתעלה הנשמה שלו לשמים לפני בורא עולם, ויאמר לה הקב"ה "אני ה'" ותראה הנשמה את האמת תבין מיד שטעתה כל חייה, ואין לך בושה גדולה ותוכחה עצומה מזו.

במילה אחת תשובה לכל השאלות

המדרש אומר שבשלוש המילים הללו שאמר יוסף לאחיו "אני יוסף אחיכם", יוסף הצדיק למעשה עונה לאחים שלו תשובה לכל השאלות שהיו להם, האחים של יוסף לא הבינו למה יוסף חושד אותם כמרגלים? ולמה מלך מצרים התעקש כל כך לראות את בנימין? ולמה נמצא הגביע דווקא בשק של בנימין? ואיך ידע יוסף להושיב אותם סביב השולחן כל אחד לפי הגיל שלו מהבכור עד הצעיר? ולמה בכל פעם יוסף שואל מה שלום אביכם? וברגע אחד כשאמר יוסף לאחים שלו "אני יוסף אחיכם" הוא ענה לכל השאלות וכבר הכל היה ברור.

ואומר רבינו החפץ חיים שכך במשך

החיים של האדם בעולם הזה לכל אדם יש הרבה שאלות, אם באופן כללי על כלל ישראל כגון מפני מה יש לעם ישראל כל כך הרבה צרות, ואם באופן פרטי מפני מה באים על אדם מסוים הרבה צרות? ולמה צדיק ורע לו רשע וטוב לו? ולכל אדם ואדם יש הרבה מאוד שאלות, אבל לעתיד לבוא בביאת המשיח כשהקב"ה יתגלה ויגיד אני ה', כל השאלות וכל הספיקות ייפתרו ברגע אחד, וכמו שלאחים של יוסף הצדיק היו הרבה שאלות ותמיהות וברגע אחד כשאמר להם אני יוסף אחיכם כל השאלות נעלמו, כך לעתיד לבוא ברגע שה' יתגלה ויאמר אני ה' כל השאלות ייעלמו והכל יהיה ברור כשמש בצהריים.

בשמים אין שום שאלות

מסופר על הרמב"ן שהיו לו כמה שאלות חזקות מאוד בעניין הנהגת ה' בעולם שלא מצא עליהן תשובה, והיה לרמב"ן תלמיד אחד שהיה חולה מאוד ונטה למות, וכתב לו הרמב"ן קמיע מיוחד ואמר לו - בשעה שתעלה נשמתך לרקיע יהיה בידך קמיע זה שאתו תוכל להיכנס לכל השערים בשמים, ואני מבקש ממך שכשתעמוד לפני בורא עולם תשאל אותו את השאלות ששאלתי אותך, ותחזור אלי בחלום ותגלה לי, אחרי כמה ימים נפטר תלמיד הרמב"ן וכשבא התלמיד של הרמב"ן בחלום שאל אותו - האם שאלת את השאלות ששאלתי אותך את הקב"ה? אמר לו - רבינו, לא שאלתי מכיוון שבשעה שעליתי לשמים ראיתי שהשאלות האלו הן בכלל לא שאלות, ומה שרואים מלמעלה לא רואים מלמטה ולכן כל הקושיות ששאלת, בשמים הן כלל לא שאלות.

למה שאל שוב "העוד אבי חי"?

וכשיוסף הצדיק מתגלה לאחיו ומגלה להם שהוא יוסף, ומיד יוסף שואל אותם "העוד אבי חי"? ושואל המדרש הרי כבר אמרו לו "יש לנו אב זקן", ובשעה שנמצא הגביע אצל בנימין אמר יהודה "איך אעלה אל אבי והנער איננו איתי"? א"כ אנו רואים שהאחים של יוסף כבר אמרו לו שיעקב אביהם חי, א"כ למה עכשיו כשיוסף מתגלה אל אחיו הוא

שוב שואל אותם "העוד אבי חי"?

התוכחה של יוסף

אלא אומר החפץ חיים מכיוון שעכשיו בא יהודה לפני יוסף ואומר לו - מצד הדין אתה צודק ומי שנמצא בידו גביע המלך יהיה עבד למלך, ולכן מכיוון שנמצא הגביע אצל בנימין אחינו הקטן הוא חייב להיות עבד, אבל מכיוון שיש לנו אבא זקן ונפשו של הנער קשורה בנפשו של האבא, ואם נעלה אל אבינו בלי בנימין הוא ימות מרוב צער, ולכן אני מבקש שתשחרר את בנימין רק כדי שהאבא שלנו לא ימות מרוב צער.

וכששמע כך יוסף, אמר - אני יוסף אחיכם העוד אבי חי? ולמה בשעה שמכרתם אותי לעבד לא אמרתם אפילו שהוא חייב מיתה אבל נוותר לו רק כדי שאבא לא יהיה בצער? ובמשך עשרים ושתים שנה לא היה אכפת לכם מהצער של אבא, ומה קרה עכשיו שאתם דואגים שאבא לא ימות מרוב צער?

אוי לנו מיום הדין

ואבא כהן ברדלא לומד מהתוכחה של יוסף הצדיק שכך הקב"ה יוכיח את הנשמה - שכשיהודי עולה לשמים הקב"ה ישאל אותו למה לא למדת תורה? למה לא הלכת לשיעור תורה? ויגיד האדם - רבש"ע, הייתי חוזר מהעבודה עייף מאוד ולא היה לי כח ללכת לשיעור תורה, יגיד לו הקב"ה - אם בגלל שהיית עייף לא הלכת לשיעור תורה, למה לתענוגות העולם הזה היה לך כח ללכת, וכן יאמר הקב"ה לאדם - למה לא נתת צדקה, ויענה האדם - רבש"ע, היה לי דוחק בפרנסה, יגיד לו הקב"ה - א"כ למה על תענוגות העולם הזה לא קימצת אלא קנית את הטוב ביותר, ורק כשהגעת למצווה נזכרת שיש לך דוחק בפרנסה.

אומר רבינו החפץ חיים: משל למה הדבר דומה, לשני אנשים ראובן ושמעון שהיו שותפים בעסק והיו מצליחים מאוד ואחרי כמה שנים התחילו להפסיד עוד ועוד והגיעו להפסדים גדולים, ובא ראובן ואמר לשותף שלו שמעון - שמע, עכשיו

העסק בהפסד לכן אני מציע שלא נמשוך משכורת מהעסק למשך תקופה מסוימת כדי לשקם את העסק, והסכים שמעון ואחרי שנה שוב רואה שמעון שהעסק בגירעון גדול, ואומר איך יכול להיות הרי לא משכנו כלל כסף מהעסק, והלך וחקר ודרש והתברר לשמעון שראובן שכנע אותו לא לקחת משכורת מהעסק אבל הוא בעצמו היה מושך לעצמו סכומים גדולים, ושמעון בא עליו בטענה גדולה - אתה לא מתבייש? אתה אומר לי שלא נמשוך כסף מהעסק ואתה הלכת ולקחת סכומים גדולים מאוד?

יצר הטוב דואג לנשמה ויצר הרע דואג לגוף

והנמשל הוא שיש שני שותפים באדם, הגוף והנשמה, היצר הרע דואג לגוף והיצר הטוב דואג לנשמה, כדי שאדם יתקיים הוא צריך לאכול ולשתות ולישון, אבל יש גם צורך להחיות את הנשמה והמזון של הנשמה הוא תפילה מצוות ולימוד תורה, והיצר הרע שהוא שותף באדם אומר לאדם אל תתפלל, אל תלך לשיעור, יש קור גדול בחוץ ואתה תהיה חולה, אל תיתן צדקה כי יש לך דוחק הפרנסה, אבל אם האדם לא היה יוצא בקור תמיד אולי היה יכול להצטדק לפני בורא עולם, אבל מה יענה אדם שלתענוגות העולם הזה הוא יצא מהבית גם כשהיה קור גדול מאוד, ומה יענה אדם שלצורך תענוגות העולם הזה הוא בזבז ברחבות גדולה ולא אמר אני בדוחק הפרנסה.

וזו התוכחה שיוסף הצדיק הוכיח את האחים שלו באותו המטבע שבו הם טענו כלפיו, אם אתם דואגים שאבא לא יהיה בצער למה כשמכרתם אותי לעבד לא דאגתם שאבא בצער, וכך התוכחה שהקב"ה יוכיח את האדם תהיה באותו המטבע שבו האדם טוען כלפי הקב"ה.

מעשה באישה אחת שהייתה עיוורת בשתי עיניה, והייתה לה בת יחידה והייתה האימא דואגת מאוד מאוד לבת שלה, והייתה הבת מאוד מתביישת באמא שלה שהיא עיוורת, וכשגדלה הבת מרוב שהתביישה באמא שלה ניתקה איתה את הקשר ולא ידעה מה איתה, וכך עברו הרבה

שנים וכל כמה שהאמא ניסתה ליצור קשר עם בתה הבת התעקשה שהיא לא רוצה קשר את האימא, והבת עברה לגור בחו"ל ואחרי הרבה מאוד שנים חזרה לארץ וחשבה ללכת לראות אם האמא שלה עדיין חיה, וכשבאה ראתה אותה השכנה ושאלה אותה מי היא ואמרה לה שהיא הבת של אישה פלונית, ואמרה לה השכנה שהיא כבר נפטרה לפני כמה שנים, אבל היא מסרה לי מכתב ואמרה לי אם הבת שלי תבוא תביאי לה את המכתב, ומהר נכנסה לבית והביאה לבת את המכתב, ובמכתב היה כתוב "בתי היקרה, כל חייך את התביישת שאמא שלך עיוורת, אבל אני רוצה לספר לך שאמא שלך לא היתה תמיד עיוורת, אלא כשאת נולדת נולדת עיוורת ולקחתי אותך לכל הרופאים ולא מצאו רפואה לעיניים שלך, עד שהגעתי לרופא מומחה גדול ואמר שאם ישתילו לך קרנית בעין אולי היא תוכל בהמשך להתחיל לראות, ואני מיד בלי להסס הסכמתי שייקחו את הקרנית שבעין שלי כדי שאת תתחילי לראות, והוציאו את הקרניות מהעיניים שלי והשתילו בעיניים שלך, וכך נהייתי עיוורת.

כך יהודי שחי כאן בעולם הזה ומשתמש באברים שיש לו בגוף לדבר עבירה, כשעולה לשמים הקב"ה אומר לאדם - הגוף של האדם נברא בצלם אלוקים שכביכול הקב"ה לקח חלק ממנו ונתן באדם, ואחרי שהקב"ה לקח חלק ממנו ונתן באדם האדם שוכח את הקב"ה? הקב"ה נתן לך עיניים ואוזניים כדי לראות ולשמוע בהן דברים של קדושה, ולראות את הטוב שבכל דבר, ולא לשמוע באוזן דברים אסורים, והאדם לוקח את מה שהקב"ה נתן לו ומשתמש בו להכעיס את הקב"ה.

וכך כשהנשמה תעמוד לפני הקב"ה שנתן לה בריאות ונתן לה פרנסה, והשתמשה במה שנתן לה נגד בורא עולם כמה בושה תהיה לאדם כזה.

דין והשבון

אומרת המשנה (אבות ג א) "ודע לפני מי אתה עתיד לתת דין וחשבון לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה", ושואל הגאון מווילנא זיע"א הרי מנהג העולם שנותנים לאדם חשבון

ורק אחר כך הוא נותן את הדין, אדם הולך לחנות ורוצה לקנות כמה דברים המוכר עושה חשבון ובסוף אומר לו כמה הוא צריך לשלם בסך הכל, א"כ מדוע המשנה אומרת שקודם האדם ייתן דין ורק אח"כ חשבון.

אלא אומר רבינו הגאון מווילנא שאחרי שיהודי נפטר מן העולם והנשמה שלו עולה לשמים ועומדת למשפט לפני בורא עולם, הדיין שדן את הנשמה לפני בורא עולם זהו האדם עצמו, והקב"ה שואל את הנשמה - מה הדין באדם שעשה עבירה פלונית? והאדם פוסק את הדין חייב או זכאי, ואחרי שהאדם עצמו פוסק את הדין אומר לו הקב"ה דע לך שהדין שפסקת הוא הדין של עצמך, וזו התוכחה הכי גדולה שיכולה להיות שהאדם מבין בעצמו כמה טעה.

ולכן כתוב לפני מי אתה עתיד ליתן דין ורק אחר כך חשבון, שאחרי שאדם פוסק את הדין הקב"ה נותן לו את החשבון, ואומר לו מה שפסקת על עצמך פסקת, וזה החשבון שלך.

הניסיון של דוד המלך

הגמרא אומרת (סנהדרין קז א) "אמר רב יהודה אמר רב לעולם אל יביא אדם עצמו לידי ניסיון, שהרי דוד מלך ישראל הביא עצמו לידי ניסיון ונכשל, אמר לפניו - רבש"ע, מפני מה אומרים אלוקי אברהם אלוקי יצחק ואלוקי יעקב ואין אומרים אלוקי דוד, אמר [הקב"ה] - אינהו מינסו לי ואת לא מינסית לי [אותם העמדתי בניסיון ואילו אותך לא], אמר לפניו - רבש"ע, בחנני ונסני שנאמר (תהילים כו ב) בחנני ה' ונסני וגו', אמר - מינסנא לך [אמר לו הקב"ה אנסה אותך]", והקב"ה הביא על דוד את הניסיון של אוריה החיתי ששלח אותו לקו הראשון במלחמה כדי שייהרג, וכך יוכל להתחתן עם בת שבע אשתו.

והקב"ה שלח לדוד את נתן הנביא כדי להוכיח אותו, ומסופר בנביא (שמואל ב יב א) "וישלח ה' את נתן אל דוד ויבא אליו ויאמר לו, שני אנשים היו בעיר אחת אחד עשיר ואחד ראש [עני]: לעשיר היה צאן ובקר הרבה מאד: ולרש אין כל כי אם כבשה אחת

קטנה אשר קנה ויחיה, ותגדל עמו ועם בניו יחדיו, מפתו תאכל ומכוסו תשתה ובחיקו תשכב ותהי לו כבת: ויבא הלך לאיש העשיר, ויחמול לקחת מצאנו ומבקרו לעשות לאורח הבא לו, וייקח את כבשת האיש הראש, ויעשה לאיש הבא אליו: וייחר אף דוד באיש מאד, ויאמר אל נתן חי ה' כי בן מות האיש העושה זאת: ואת הכבשה ישלם ארבעתיים, עקב אשר עשה את הדבר הזה ועל אשר לא חמל: ויאמר נתן אל דוד אתה האיש כה אמר ה' אלוקי ישראל, אנכי משחתיך למלך על ישראל ואנכי הצלתיך מיד שאול: ואתנה לך את בית אדוניך ואת נשי אדוניך בחיקך, ואתנה לך את בית ישראל ויהודה, ואם מעט ואוסיפה לך כהנה וכהנה: מדוע בזית את דבר ה' לעשות הרע בעיניו, את אוריה החיתי הכית בחרב, ואת אשתו לקחת לך לאשה, ואותו הרגת בחרב בני עמון: ועתה לא תסור חרב מביתך עד עולם, עקב כי ביזיתני ותיקח את אשת אוריה החיתי להיות לך לאשה: כה אמר ה', הנני מקים עליך רעה מביתך ולקחתי את נשיך לעיניך, ונתתי לרעיך ושכב עם נשיך לעיני השמש הזאת: כי אתה עשית בסתר, ואני אעשה את הדבר הזה נגד כל ישראל ונגד השמש: ויאמר דוד אל נתן חטאתי לה', ויאמר נתן אל דוד גם ה' העביר חטאתך לא תמות", ומכאן אנו רואים שכשרצה הקב"ה להוכיח את דוד שלח את נתן הנביא ואמר לו לך תגיד לו משל ודוד יפסוק מה הדין שלו, ורק אחר כך תגיד לו אתה האיש אתה פסקת את הדין של עצמך, והוא מה שהתנא אומר לפני מי אתה עתיד לתת דין וחשבון.

וכך הוכיח יוסף הצדיק את האחים שלו כי האחים אומרים יש לנו אבא זקן ואם ישמע שבנו הקטן בנימין נלקח הוא ימות מרוב צער, אמר להם יוסף (בראשית מה ג) "אני יוסף אחיכם אשר מכרתם אותי מצרימה" למה בשעה שמכרתם אותי לעבד לא אמרתם "יש לנו אב זקן" ואם נמכור את יוסף הוא יהיה בצער למה רק עכשיו אתם אומרים (בראשית מד כ) "יש לנו אבא זקן" ואם ייקחו ממנו את בנו הקטן הוא ימות מרוב צער, (בראשית מה ג) "ולא יכלו אחיו לענות אותו כי נבהלו מפניו", וזו התוכחה שהקב"ה עתיד להוכיח את

האדם אחרי שתעלה נשמתו לפני בורא עולם.

בספר תנא דבי אליהו (זוטא פרשה יד אות א): מביא מעשה שאליהו הנביא פגש איזה דייג, ושאל אותו - האם אתה קובע עיתים ללמוד תורה? אמר לו - לא, אמר לו אליהו הנביא - כשתעלה לבית דין של מעלה מה תענה להקב"ה? אמר לו הדייג - אני לא דואג, יש לי תשובה ניצחת לענות לקב"ה, אני אגיד אם היית נותן לי שכל וחכמה ודעת הייתי לומד תורה, אבל לא נתת לי חכמה ודעת ולכן לא למדתי תורה, שאל אותו אליהו - איך אתה דג את הדגים? א"ל - אני תופר מצודות ומשליך את המצודות למים וכך אני דג דגים, א"ל אליהו - מי שנתן לך חכמה איך לתפור את המצודות נתן לך גם חכמה ללמוד תורה, ועכשיו אין לך מה לענות להקב"ה.

מה הסימן בעגלות

והתורה הקדושה מספרת לנו בפרשת השבוע שבשעה שהאחים של יוסף באו ליעקב אבינו ואמרו לו (בראשית מה כו) "עוד יוסף חי והוא מלך במצרים" בתחילה יעקב אבינו לא האמין להם, אבל בשעה שראה יעקב אבינו את העגלות שנאמר (מה כז) "וירא את העגלות אשר שלח יוסף, ותחי רוח יעקב אביהם", האמין להם.

ומה היה מיוחד בעגלות ששלח יוסף, שבתחילה יעקב אבינו לא האמין להם שיוסף חי והוא מלך במצרים, ורק כשראה את העגלות האמין להם?

אלא אומר המדרש (ב"ר צה ג) שסימן שלח איתם יוסף, שאמר להם תגידו לאבא שבשעה ששלח אותי ללכת לראות מה שלום אחי בשכם, למדתי עמו את הלכות עגלה ערופה, וכששמע יעקב את הסימן שמסר לו יוסף מיד האמין להם שנאמר (מה כז) "ותחי רוח יעקב אביהם".

רמאי אינו נותן דעתו על דברים של קדושה

והיה מעשה בזמן הגאון מווילנא זיע"א לפני מאתים וחמישים שנה, שהיה יהודי עשיר גדול מאוד בעיר

ווילנא שהייתה לו בת יחידה והבת עמדה והתחתנה עם איזה יהודי, אחרי כמה חודשים התערער בביתם השלום עד שהבעל קם ברח ונעלם, והיו מחפשים את הבעל ולא מצאו אותו, ואחרי חמש שנים בא לעיר יהודי דומה מאוד לבעל האבוד וכולם חשבו שזהו בעלה של בת העשיר, והתחילו לדבר אתו ובחנו אותו וראו שהוא יודע את כל הפרטים על החתונה, איפה היתה החתונה לפני חמש שנים, ובאיזה תאריך היתה החתונה, ומיד הלכו וקראו לאבא של הבת והגיע העשיר לבית הכנסת, וראה שבאמת הוא דומה בדיוק לחתן שלו והתחיל לדבר עימו וראה שהוא יודע את כל הפרטים, ומיד הביא אותו לבית וגם הבת של העשיר אמרה כן אבא זה בעלי הוא נתן לי כל הסימנים, אבל עדיין יש לי איזה ספק קטן אולי בכל זאת זה לא בעלי, מיד הלך העשיר אצל הגאון מווילנא וסיפר לו את כל המעשה, אמר לו הגאון מווילנא יש לי עצה טובה בשבילך אם אתה רוצה לדעת בבירור אם זהו בעלה של הבת שלך האמיתי או אדם שקרן, בערב שבת תלך אתו לבית הכנסת ותעמוד בפתח בית הכנסת ותגיד לו לך ושב במקום שהיית יושב לידי בבית הכנסת ואני כבר מגיע, והעשיר אכן כך עשה ועמד והסתכל והוא רואה שהוא הולך ימינה ואחר כך שמאלה והוא לא יושב באף מקום, מיד הלך לגאון מווילנא וסיפר לו, אמר לו הגאון מווילנא אם הוא לא יודע היכן המקום שהיה יושב לידך בבית הכנסת, סימן שהוא רמאי גדול והוא לא הבעל האמיתי של הבת שלך, ובאמת הלכו וחקרו וגילו שהוא רמאי גדול, ובאו לגאון מווילנא ושאלו אותו רבנו למה אמרת לבחון את החתן דווקא אם הוא יודע באיזה מקום הוא יושב בבית הכנסת, הרי בשאר כל הפרטים הוא ידע היטב? אמר להם הגאון מווילנא בכל הפרטים יכול להיות שהוא בירר, אבל דבר אחד אין אדם רמאי נותן דעתו לברר וזהו דבר של קדושה, ואם הוא לא ידע סימן שהוא רמאי.

ואמר להם הגאון מווילנא שדבר זה לומדים אנו מפרשת השבוע, שיעקב אבינו בהתחלה לא האמין שבנו יוסף חי, ורק כששמע את ענין עגלה

ערופה האמין, כי בתחילה אמר אולי זה לא יוסף אלא רמאי שבירר כמה פרטים והוא אומר שהוא יוסף, אבל כשאמר על דבר של קדושה שהוא למד איתי הלכות עגלה ערופה, ענין של קדושה רמאי לא היה נותן דעתו עליו לברר אותו, לכן מיד האמין יעקב אבינו (מה כז) "ותחי רוח יעקב אביהם".

ואהבת את ה'

התורה מספרת לנו (בראשית מו כט) שבשעה שיעקב אבינו פגש את יוסף בפעם הראשונה יוסף בכה על צווארי אביו, אבל יעקב אבינו לא בכה על צווארי בנו יוסף ואומר רש"י (שם) שיעקב אבינו באתה שעה היה קורא קריאת שמע ולכן לא בכה על צווארי בנו, ולכאורה מדוע יעקב אבינו אמר באותה שעה שמע ישראל, הרי יעקב אבינו אהב את יוסף מכל בניו ובמשך עשרים ושתים שנה היה יושב ובוכה ולא הסכים להתנחם, ועד שהגיעה השעה שרואה את בנו פתאום נזכר לומר שמע ישראל?

אהבת ה' היא מעל כל האהבות שיש בעולם

אלא אומר המהר"ל (גור אריה בראשית מו כט) 'לפי שכאשר בא יעקב וראה את יוסף בנו מלך, בא בלבו אהבתו ויראתו של הקדוש ברוך הוא איך מדותיו הם טובות ושלימות, ומשלם שכר טוב ליראיו. וזהו מדת החסידים אשר יקרה להם טוב מתדבקים אל הקדוש ברוך הוא על הטובות והאמת שעשה עמהם. וזהו קריאת שמע שבו נזכר ייחוד מלכות שמים (דברים ו, ד) ואהבתו (שם שם ה). וראוי היה לקרות קריאת שמע כאשר בא אליו יוסף אחר הצער הגדול אשר היה לו בעבורו, ועתה ראה אותו מלך, היה אוהב את הקדוש ברוך הוא אשר עושה לו זה, וקבל מלכותו ואהבתו ויראתו, וזהו נכון למבין'.

בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך

וביאור דבריו שהאהבה הגדולה ביותר שצריכה להית לאדם בעולם הזה, צריכה להיות קודם כל אהבת הקב"ה ורק אחר כך שאר הדברים.

אחת המצוות החשובות ביותר בתורה ואחת מתוך שש המצוות שאדם מחויב בהן בכל רגע ורגע היא לאהוב את הקב"ה, כמו שכתוב בתורה (דברים ו ה) "ואהבת את ה' אלוקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך", ומבארת הגמרא (ברכות נד ב) 'בכל לבבך' בשני יצריך, ביצר הטוב וביצר הרע, 'ובכל נפשך' אפילו בורא עולם נוטל את נפשך תאהב אותו, 'ובכל מאודך' בכל הממון שלך, שאפילו הקב"ה לוקח לך את כל הממון תאהב אותו.

יעקב הקדיש את הרגע הכי מרגש לקב"ה

ולכן בשעה שיעקב אבינו הגיע לזמן של שמחה גדולה מאוד, שחיכה למעמד הזה עשרים ושתים שנה ועכשיו הוא רואה סוף סוף את יוסף, יעקב אבינו אמר - ריבונו של עולם, את האהבה הגדולה הזאת שאני אוהב את בני יוסף אני מקדיש אותה לך, שנאמר (דברים ו ה) 'ואהבת את ה' אלוקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך', לכן דווקא בשעה זו קרא יעקב אבינו קריאת שמע.

אהבת ה' מביאה לזריזות ולשמחה

הטבע בעולם שכשאדם אוהב מישהו, כל מה שהוא עושה בשבילו הוא עושה בזריזות, ואפילו דבר שהוא צריך לטרוח מאוד הוא לא מרגיש את הטורח, בגלל שהוא טורח עבור מי שהוא אוהב והוא עושה הכל בזריזות ובשמחה, כך אם יהודי יש לו אהבת ה' הוא מקיים את המצוות בזריזות ובשמחה.

כמו בן שאוהב את אבא שלו ומחפש איך לעשות נחת רוח לאביו ולשמח את אביו, וגם כשטורח לא מרגיש שטורח כי הוא אוהב את אבא שלו, כך יהודי שהוא בן של בורא עולם אם יש לו אהבת ה' אמיתית, הוא זוכה לקיים את כל המצוות בשמחה ובזריזות.

תחילת הגלות

התורה הקדושה מספרת לנו בפרשת השבוע על תחילת גלות מצרים, שיעקב אבינו יורד למצרים עם כל בני ביתו שבעים נפש שירדו למצרים.

הקב"ה ירד עם יעקב אבינו ובניו למצרים

וכשהתורה מספרת לנו על ירידת יעקב אבינו וכל בני ביתו לגלות בארץ מצרים, התורה סופרת ומונה את כל בית יעקב ובסוף אומרת (מו כז) "כל הנפש לבית יעקב הבאה מצרימה שבעים", והמדרש שואל הרי יעקב וכל בניו ונכדיו שירדו למצרים כפי שהתורה סופרת אותם היו שישים ושש, ועם יוסף ושני בניו שישים ותשע ולמה התורה מונה אותם שבעים ולא שישים ותשע? אלא שיש עוד אחד שירד עם יעקב והוא השלים את השבעים וזהו הקב"ה, וכמו שאמר הקב"ה ליעקב 'אנוכי ארד עימך מצרימה'.

בזכות יוסף זכה יעקב לרדת למצרים בכבוד גדול

הגמרא אומרת במסכת שבת (פט ב) "אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן ראוי היה יעקב לירד למצרים בשלשלאות של ברזל אלא שזכותו גרמה לו", כדי לקיים את גזירת בין הבתרים שהקב"ה אמר לאברהם (בראשית טו יג) ידוע תדע כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם ועבדום ועינו אותם ארבע מאות שנה, אלא שזכותו של יעקב שהיה גדולה מאוד גרמה לו שירד בכבוד מלכים למצרים, לכן הקב"ה שלח את יוסף למצרים והקב"ה גרם שיוסף יהיה מושל כל על ארץ מצרים, וכשירד יעקב למצרים קיבלו אותו בכבוד מלכים ומאותה שעה התחילה גלות מצרים.

יהודה היה ערב על בנימין

כתוב במדרש (תנחומא ויגש ח), "אימתי פרע יהודה ערבותו לבנימין? - בימי גלית", בתקופת מלוכת שאול, הפלישתים ובראשם גלית, הציקו לעם ישראל ללא הרף, ושאול הבטיח שמי שמצליח להרוג את גלית יזכה לשאת את בתו - מיכל.

ממשיך המדרש: כיון שהיו ישראל באותה שעה בצרה, מה כתוב (שמואל ב, יז טז) "וייגש הפלישתי השכם והערב מחרף ומגדף", התחיל שאול מוציא כרוז, והיה האיש אשר יכנו יעשרנו המלך... אמר ישי לדוד בנו, הרי השעה לקיים אותו הערבות של זקנך שערב את בנימין מיד אביו.

שנאמר, "אנכי אערבנו", לך והוצא אותו מערבותו, שנאמר, "ואת אחיך תפקד לשלום", ישי אומר לדוד, הגיע הזמן לפרוע את הערבות של הסבא שלנו - יהודה, על בנימין, אנחנו ערבים על שאול הימיני שנמצא עכשיו בצרה, אתה הולך עכשיו לא רק לנצח את גלית, אלא בעיקר למלא את הערבות שיהודה קיבל על בנימין, אתה תזכה לקבל את המלוכה רק אחרי שתממש את הערבות שלך...

הערבות לא הסתיימה עם מותו של גלית, דוד, כל ימיו המשיך להיות ערב לשלום זרעו של בנימין, גם כששאול רצה להרוג את דוד, עדיין דוד המשיך להיות ערב עליו. היו לו כמה הזדמנויות להרוג את שאול ובכל זאת לא נגע בו לרעה, דוד קרע את כנף מעילו ולא הרג אותו...

והמדרש ממשיך, אמר לו הקדוש ברוך הוא - חייך, כשם שנתת את נפשך על שאול, שהוא משבטו של בנימין, כשם שעשה יהודה זקנך על בנימין, שנאמר, ועתה ישב נא עבדך תחת הנער עבד לאדני, כך אני נותן בית המקדש בגבולך ובגבול בנימין, ולא עוד, אלא חייך, שכל השבטים גולים, ושבט יהודה ובנימין אינן גולים עמהם.

יוסף בכה על צווארי אחיו בנימין

נאמר במדרש "וייפול על צווארי אחיו ויבכך ובנימין בכה צווארו - כמה צווארין היו לו? אמר ר' אלעזר בכה על שני בתי מקדש שהיו בחלקו של בנימין", אנו רואים בפרשה שכשיוסף הצדיק נפגש עם בנימין אחיו יוסף בכה על צווארי בנימין, ואומר רש"י שראה יוסף ברוח הקודש שבית המקדש הראשון והשני עתידין להיחרב, שמקום של בית המקדש היה בחלקו של בנימין בארץ ישראל לכן בכה יוסף, כי בית המקדש נמשל לצוואר כמ"ש בשיר השירים (ז ה) 'צווארך כמגדל השן', מה הצוואר מחבר בין הראש לכל האברים שבגוף כך בית המקדש הוא נקודת החיבור בין עם ישראל לבורא עולם.

בית המקדש בחלקו של בנימין

כתוב בתורה שלכל שבט בעם ישראל יש חלק ונחלה בארץ ישראל, ויהושע בן נון חילק את הארץ

לשבטים, והמדרש אומר שמקום בית המקדש הוא בחלקו של שבט בנימין ורצועה קטנה מהמקום של בית המקדש הוא בחלקו של שבט יהודה, ואומר המדרש שזכו לכך משום שכל השבטים השתתפו במכירת יוסף והתנהגו אתו באכזריות, ולכן לא זכו שבית המקדש יהיה בחלק שלהם כי בית המקדש הוא מקום של אהבת חינם ואחדות, והיחיד שלא השתתף במכירת יוסף היה בנימין לכן זכה שבחלקו יבנה בית המקדש, ומכיוון שיהודה מנע מהאחים שלו להרוג את יוסף בידיים, לכן זכה שמקצת ממקום בית המקדש ייבנה בחלקו.

מוסדות התורה והחסד "בית מאיר"

השיעור השבועי

מפי מורינו ורבינו בנם של קדושים האדמו"ר

הרב
שמואל שמעון טולידאנו
שליט"א

שיתקיים בעזרת ה' יתברך
במוסדות התורה והחסד **בית מאיר**
רחוב העצמאות 39 רובע סיטי אשדוד
ביום שלישי י' טבת 03.01.23
בשעה 20:45 בדיוק

הציבור מוזמן להשתתף